

אגס – בחינת כנות חלופיות לחבוש

חלקת יוני גל, אבני איתן - סיכום 2018

שרוליק דורון, גלית רדל - מו"פ צפון, אברהם שדה - פירות דרום הגולן

כללי

מבחינה הלכתית קיים איסור להרכיב מין שאינו במינו. באגס, בזן ספדונה הכנה המקובלת להרכבה היא חבוש, וע"פ ההלכה אסור להרכיב אגס על חבוש.

קיימות בעולם כנות של מין האגס. כנות אלו נבחנו בעבר בזן ספדונה במחקר כנות של פרופ' רפי שטרן, ונמצא שהן אינן פוריות מכנת החבוש, אך צמיחתן מאד חזקה. במחקר הנוכחי, במטרה להקטין מעט את צמיחת העצים, נטענו את כנות האגס גם בהרכבה גבוהה, כי ידוע לנו ממחקרים בכנות, שככל שאורך הכנה מע"פ הקרקע גבוה יותר – העץ יותר חלש.

מטרת המחקר למצוא כנה ממין אגס, עם התוצאות הטובות ביותר, שתאפשר למגזר הדתי נטיעת המין אגס.

אתר ניסוי – חוות אבני איתן – חלקת יוני גל

טיפולים:

זן ספדונה

1. ספדונה – כנה BA 29 - רוכב מושרש עומק 10 ס"מ
2. ספדונה – כנה BA 29 - רוכב ע"פ קרקע
3. ספדונה - כנה OHF-97 - גובה הרכבה 10 ס"מ מע"פ קרקע
4. ספדונה - כנה OHF-97 - גובה הרכבה 20 ס"מ מע"פ קרקע
5. ספדונה – בטלופוליה - גובה הרכבה 10 ס"מ מע"פ קרקע

עיצוב - ציר, גובה עץ 3 מ'

מרחקי נטיעה - 4 מ' בין שורות 2 מ' בין עצים – 125 עץ לדי'.

מבנה ניסוי - בזן ספדונה בלבד - ניסוי באקראיות גמורה של 5 טיפולים, בכל טיפול 6 חזרות, בכל חזרה 3 עצים.

הפרייה - הזן קוסציה כל עץ שלישי. מהווה הפרדה בין החזרות.

תוצאות 2017

טבלה מס' 1 – היקפי גזע בס"מ סוף שנה 2015-17

2017	2016	2015	כנה
19.2 a	11.6 b	6.6 b	BA29 לא מושרש
26.2 a	16.4 ab	8.0 ab	BA29 מושרש
24.0 a	15.8 ab	9.0 ab	OHF-97 גובה הרכבה 10 ס"מ
18.8 a	12.5 ab	8.6 ab	OHF-97 גובה הרכבה 20 ס"מ
23.8 a	17.3 a	9.5 a	בטוליפוליה

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

היקף גזע 2017 – מוצגות תוצאות 2017. ב 2018 לא התבצעו מדידות היקפי גזע. הכנה עם היקף הגזע הגדול ביותר היא כנת חבוש BA 29 מושרש, היקף גזע של 26.2 ס"מ. אין הבדל מובהק בין כנה זו לשאר הכנות בניסוי. הכנה החלשה ביותר, ללא מובהקות, כנת OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ - היקף גזע של 18.8 ס"מ. זהו שינוי מהשנה שעברה, בה הכנה החזקה הייתה בטלופוליה, והכנה החלשה ביותר כנת BA 29 לא מושרש. תוצאות השנה מראות על כיוון של החלשת העץ עם הכנות בהרכבה הגבוהה, וצריך לראות בעתיד האם החלשה זו של העץ תביא גם לשיפור פוריות.

טבלה מס' 2- יבול ק"ג לעץ טון לד' ומשקל פרי בג' 2018

כנה	משקל פרי (גר')	ק"ג/עץ	טון/ד'
OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ	115.1 a	15.7 a	2.0 a
בטוליפוליה	129.2 a	13.5 a	1.7 a
OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ	115.4 a	12.9 a	1.6 a
BA29 מושרש	107.6 a	11.9 a	1.5 a
BA29 לא מושרש	130.1 a	10.5 a	1.3 a

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

יבול 2018 - השנה שנת יבול שניה. היבולים בחלקה עדיין נמוכים. הכנה עם היבול הגבוה ביותר וללא מובהקות היא כנת OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ, עם 2.0 ט/ד'. זוהי כנה שמחלישה את העץ. יבול שאר הכנות היה כ 1.3-1.7 ט/ד'.

משקל פרי 2018 - משקל הפרי אינו גבוה, וללא הבדל מובהק בין הכנות. הפרי הגדול ביותר הוא בכנה BA29 לא מושרש - משקל פרי ממוצע 130 ג', מייצג גודל ממוצע של 59 מ"מ, גודל פרי בינוני. הפרי הקטן ביותר כנה BA 29 מושרש, משקל 108 ג', גודל פרי ממוצע 55 מ"מ – פרי קטן.

טבלה מס' 3- יבול רב שנתי 2017-18

כנה	2017	2018	ממוצע
בטוליפוליה	1.8 a	1.7 a	1.7 a
OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ	0.5 b	2.0 a	1.2 ab
OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ	0.7 b	1.6 a	1.1 ab
BA29 מושרש	0.3 b	1.5 a	1.0 ab
BA29 לא מושרש	0.6 b	1.3 a	0.8 b

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

יבול רב שנתי – היבול הממוצע הדו-שנתי הגבוה ביותר - כנת בטוליפוליה, 1.7 ט/ד'. הוא גבוה במובהק מיבול כנה BA29 לא מושרש, 0.8 ט/ד'. יבול זה גבוה בכ 0.6 ט/ד' משאר הכנות, אך ללא מובהקות.

טבלה מס' 4 משקל פרי בג', רב שנתי 2017-18

כנה	2017	2018	ממוצע
בטוליפוליה	137.3 a	129.2 a	133.3 a
OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ	143.0 a	115.4 a	129.2 a
BA29 לא מושרש	112.0 a	130.1 a	121.1 a
BA29 מושרש	132.6 a	107.6 a	120.1 a
OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ	115.7 a	115.1 a	115.4 a

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

משקל פרי רב שנתי – משקל הפרי הממוצע הדו-שנתי הגבוה ביותר - בכנה בטלופוליה, משקל של 133 ג'. הוא גבוה ללא מובהקות ממשקל פרי של שאר הכנות, שנע בין 115.4-129.2 ג'.

דיון ומסקנות

בסוף שנה חמישית, שנת יבול שניה - אנו רואים כי הכנה החזקה בטלופוליה השיגה את היבול וגודל הפרי הטובים ביותר, ללא מובהקות משאר הכנות. השנה פער היבול בין הכנות הצטמצם. היבולים עדיין נמוכים, וגודל הפרי לא מספיק טוב.

במבחן כנות יש צורך להמתין מסי' שנים לפני הסקת מסקנות, אך כבר כעת אנו יכולים לראות כי כנות שאינן חבוש נותנות יבול וגודל פרי טוב, ויכולות להוות תחליף לכנת החבוש.